

4.2. Цифрові послуги та електронна взаємодія в умовах пошуку балансу глобалізаційних і деглобалізаційних процесів

Сучасний етап розвитку українського суспільства в умовах пошуку балансу глобалізаційних і деглобалізаційних процесів характеризується визначною роллю уніфікації сфери інформації. Основним вектором сучасних глобалізаційних процесів є утвердження принципів загальної стандартизації та уніфікації електронних послуг для суспільного життя, яке супроводжується оптимізацією інформаційно-аналітичної діяльності, поширенням інформації у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності, трансформації електронних сервісів і послуг тощо.

На сьогодні достатньо проблематично оцінити хоча б приблизні обсяги інформації, яку отримують державні, наукові та інші організації, відомства. В епоху глобальної інформатизації освоєння комп'ютера стає головним інструментом для виконання професійних обов'язків будь-якої сфери діяльності.

Широке застосування інформаційних технологій в усіх галузях життєдіяльності людини створює важливі передумови для великих економічних і соціальних перетворень, веде до формування передового суспільства. Розвиток інформаційного суспільства є одним із пріоритетів України у досягненні європейських стандартів якості послуг, відкритості й прозорості діяльності органів державної влади.

«Діджиталізація» в системі стосунків між людьми, організаціями і державою набула особливої актуальності у розв'язку проблем підвищення якості послуг у сфері захисту прав громадян, державного управління, публічності та відкритості систематизації сучасних процедур, інструментів та технологій у контексті реалізації державної інформаційної політики.

Діджиталізація – це переведення інформації в цифрову форму, або, іншими словами, отримання будь-яких послуг в електронному варіанті. Термін діджиталізація набув популярності лише декілька років тому. Він є транслітерацією англійського слова *digitalization*, що означає зміни у всіх сферах суспільного життя, пов'язаних із використанням цифрових технологій. 2019 року термін з великим відривом очолив список найвідвідуваніших слів Словника сучасної української мови та сленгу «Мислово»⁵⁸⁹.

---

⁵⁸⁹ Слово року 2019 – Мислово. URL : <http://myslovo.com/> (дата звернення: 14.08.2022).

Цифровізація увійшла в усі сфери нашого життя, призводячи до зміни усталених відносин між державою, бізнесом та громадянами. Переосмислення, удосконалення, спрощення процесів надання послуг, їх реінжиніринг разом з їх оцифруванням повністю змінюють сутність послуг, допомагають зробити їх логічнішими, зручнішими, зрозумілішими та прозорішими.

Цифрові рішення суттєво пришвидшили буденне життя, зробили його зручним та комфортним. Після першого року пандемії обсяг залучених коштів у фінтех-галузь у світі збільшився на 96 %. Світ кардинально змінився, вражаючи швидко. Глобальна цифровізація принесла людству крос-бордерні платежі, почала розвиватися система open banking, яка дозволяє обмінюватися фінансовою інформацією та послугами в електронному вигляді з дозволу клієнтів. Із цифровою глобалізацією завдання урядів усіх зацікавлених країн та провідних технологічних компаній ставлять перед світом ключове завдання – зробити цифрові послуги максимально надійними та безпечними, щоб уникнути ризиків і кіберзагроз⁵⁹⁰.

Сучасна електронна взаємодія у процесі стратегічного управління держави має передбачати здійснення регулярного моніторингу громадської думки щодо відповідності стратегічних та оперативних завдань соціального й економічного розвитку України і особливо повномасштабного вирішення соціальних і гуманітарних проблем, зокрема для удосконалення системи освіти, охорони здоров'я, розвитку науки, культури, мистецтва.

У Концепції розвитку електронного урядування в Україні на період до 2020 року зазначається, що повсякденне життя громадян стає дедалі більш «цифровим», що передбачає високий рівень очікувань від діяльності органів влади, зокрема розвитку сучасних електронних форм взаємодії, прозорості та відкритості діяльності, залучення громадян до прийняття управлінських рішень⁵⁹¹.

---

⁵⁹⁰ Носов В. Ключове завдання – зробити цифрові послуги максимально надійними та безпечними. URL : https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3509657-volodimir-nosov-klucove-zavdanna-zrobiti-cifrovi-poslugi-maksimalno-nadijnimi-ta-bezpecnimi.html (дата звернення: 29.08.2022).

⁵⁹¹ Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження КМУ від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/pras/250287124> (дата звернення: 12.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Електронне урядування забезпечило нові форми комунікації між громадянами, бізнесом та владою, безперешкодний доступ до публічної інформації, сприяло участі громадян у процесах управління містом, покращенню якості надання послуг населенню. Наразі вже перспективною і цікавою програмою реалізації цифрових продуктів держави стала програма «Цифрова стратегія міста на 2021–2023 роки», яка передбачена була для розвитку ряду українських міст, де предбачаються організаційні та структурні зрушення, сталий розвиток великого міста за рахунок впровадження, модернізації та підтримки інноваційних інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності міста.

В умовах пошуку балансу глобалізаційних і деглобалізаційних процесів України цифрова трансформація відкриває нові можливості для бізнесу, заохочує розвиток нових технологій, сприяє відкритому та демократичному суспільству, забезпечує розвиток стійкої економіки, допомагає боротися зі зміною клімату.

У практичному аспекті пошуку балансу глобалізаційних та деглобалізаційних процесів найбільш важливими функціями виступають моніторинг ситуацій та запитів, експертно-аналітичне забезпечення, збирання та первинне опрацювання інформації, створення системи автоматизованої підтримки аналітичних досліджень, надання електронних послуг, оптимізація та підтримка бізнес-ситуацій, формування оперативних довідок і звітів, доступність до відкритих даних та інші.

Пріоритетним напрямом глобалізації й інтенсивної трансформації в сучасних умовах є розвиток електронного урядування, як нової форми державного управління. Основне завдання держави на цій стадії – розвиток її національного сегменту у подальшій оптимізації відповідної нормативно-правової бази в мережі «Інтернет».

На сьогодні реалізація державної політики в формуванні в Україні нормативно-правової бази з питань забезпечення розвитку цифровізації здійснюється на основі низки документів. Загальну частину становлять: Конституція України, закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про електронний цифровий підпис», «Про Національну програму інформатизації», «Про державну статистику», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про звернення громадян», Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні», Постанова КМУ «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд» та ін.

Спеціальну частину становлять (в аспекті змістового наповнення): закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про адміністративні послуги»; постанови КМУ «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади», «Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг», «Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності», «Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади», «Про затвердження Положення про реєстр адміністративних послуг», в аспекті інформаційної безпеки: закони України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про державну таємницю», «Про захист персональних даних»; «Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання, використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави» тощо.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 № 25/2015⁵⁹², Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої Постановою Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII⁵⁹³, розвиток електронного урядування, зокрема запровадження електронних послуг, визначено одним із основних пріоритетів реформування системи державного управління. Також у рамках реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом Україна має забезпечити комплексний розвиток електронних послуг відповідно до європейських вимог.

Національна програма інформатизації включає в себе Концепцію Національної програми інформатизації, сукупність державних, регіональних та галузевих програм інформатизації, програми та проекти інформатизації органів місцевого самоврядування. Цими документами

---

⁵⁹² Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 2. Ст. 154.

⁵⁹³ Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України : Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 102. Ст. 3005.

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

встановлено основну мету національної програми інформатизації, а саме створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної держави⁵⁹⁴.

Наразі Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» потребує актуалізації та внесена такими народними депутатами України, як: О. А. Недава, А. В. Бабак, О. В. Співаковський, О. В. Кірш у проєкт для затвердження «Стратегії сталого розвитку України до 2030 року», а Кабінетові Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом преєдбачено розробити та затвердити Національний план дій із впровадження «Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року».

Державна політика повинна сприяти розробці та впровадженню новітніх інформаційних технологій, конкуренції, створенню сприятливих умов та економічній підтримці розвитку об'єктів національного інформаційного простору України, захисту прав суб'єктів усіх форм власності на ці об'єкти.

В умовах глобалізації економіки надання своєчасної, повної та достовірної інформації в сфері взаємозв'язку відповідних ресурсів, витрат і результатів вкрай необхідне для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень. Водночас у рамках стратегічного планування процес розробки управлінських рішень передбачає оцінку та діагностику альтернативних варіантів, для виявлення яких у ресурсному забезпеченні діяльності установи / організації необхідна інформація про можливі наслідки реалізації відповідних напрямів.

З розвитком інформаційного суспільства збільшуються потоки інформації, швидкість її обробки й розповсюдження, і у зв'язку з цим виникає потреба в захисті інтересів суб'єктів органів державної виконавчої влади, які використовують інформацію у своїй діяльності. Розповсюдження електронних засобів фіксації, передачі й обробки інформації породжує безліч питань інформаційно-аналітичного забезпечення, що стосуються дотримання і інтересів суб'єктів системи державного публічного управління та адміністрування.

---

⁵⁹⁴ Харченко В. В. Підходи до трактувань інформаційного забезпечення. *Науковий вісник Нац. університету біоресурсів і природокористування України*. 2011. Вип. 168, ч. 3. С. 145–148.

Органи державного управління координують інформаційно-аналітичну діяльність, створюють інформаційні ресурси загального користування, забезпечують інформаційну безпеку, здійснюють інформаційний обмін. Інформаційні потреби центрального і регіонального / місцевого рівня, як правило, перебувають на різних площинах, тому важливим завданням регіонального управління є оптимізація інформаційних зв'язків, зусиль і витрат на забезпечення збирання, оброблення і представлення інформації на центральний рівень державного управління.

Багатофакторність і врахування цих обставин вимагають відповідного рівня структуризації інформації, створення міжвідомчої інформаційної мережі та створення державної інформаційно-комунікативної інфраструктури.

Сьогоденне інформаційне суспільство не тільки зберігає проблеми, характерні для попередніх етапів розвитку людської цивілізації, але й породжує нові. Одна з таких нових проблем отримала назву «інформаційно-цифровий розрив», тобто розрив у рівні можливостей доступу до знань та інформації (різними регіонами, різними типами поселень, різними соціальними групами). Бурхливий розвиток інформаційних технологій призводить до розширення і поглиблення інформаційного розриву у можливості доступу до інформації і знань, робить цей розрив гранично критичним. Існування інформаційного розриву всередині країни призводить до збільшення соціальної маргіналізації (соціальне падіння)⁵⁹⁵.

Взаємозв'язок сфер регулювання, стійкість управління і, як наслідок, стійкість розвитку всієї держави передбачають насамперед формування та реалізацію якісної державної регіональної інформаційної політики. Вирішення цього завдання вимагає глибокого і всебічного аналізу всього обсягу інформації про стан процесів і явищ, що відбуваються на території регіону, тому органи інформаційно-аналітичного забезпечення на регіональному рівні мають бути також представлені та включені безпосередньо в контур управління.

Здійснюючи свою діяльність при регіональних органах влади, органи інформаційно-аналітичного забезпечення повинні здійснювати аналіз інформаційних процесів суб'єктів регіонального інформаційного

---

⁵⁹⁵ Грицяк Н. В., Литвинова Л. В. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра держ. упр., професора Н. В. Грицяк. К. : Вид-во К.І.С., 2015. 108 с.

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

простору, особливостей їх взаємодії, виявлення проблемних зон при цій взаємодії. Для вирішення цих завдань необхідно проводити систематичний моніторинг і контроль стану інформаційної політики для розробки рекомендацій щодо вдосконалення інформаційної політики, підвищення якості її реалізації⁵⁹⁶.

Для входження у світовий інформаційний простір Україні необхідно змінити систему зв'язків між владними структурами і суспільством, вирішити ряд проблем забезпечення ефективного розвитку національної інформаційної інфраструктури, створення інформаційно-аналітичних систем органів державної влади та місцевого самоврядування, прискорення процесів модернізації матеріально-технічної бази, надійного захисту інформаційних ресурсів.

Найкращим способом вирішення проблем здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державного управління в Україні є запровадження відповідного комплексу послуг, який передбачає подання, приймання та комп'ютерну обробку інформації в електронному вигляді, створення електронних реєстрів та використання аналітичних процесів для всебічного та оперативного аналізу.

Однією із основних проблем у реалізації права доступу громадян до інформації про діяльність державної влади є вплив історичних традицій закритості влади у середовищі державних службовців, додержання секретності, відсутність усвідомлення про необхідність налагодження конструктивного діалогу з громадськістю.

Пріоритетними напрямками розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади залишається питання е-урядування як нової форми державного управління. Е-урядування дасть змогу підвищити якість надання адміністративних послуг, деперсоніфікувати взаємовідносини громадян і забезпечить подолання інформаційної нерівності. Запровадження системи «ProZorro» як одного з компонентів реформи державного управління може оптимізувати впровадження електронного документообігу та створення «е-уряду».

Концепція е-урядування інкапсулює чотири основні аспекти: підвищення ефективності уряду, надання електронних послуг громадянам і бізнесу, забезпечення електронних інструментів для розвитку

---

⁵⁹⁶ Стан та проблеми впровадження електронного урядування в центральних і місцевих органах виконавчої влади України. Інформаційно-аналітичні матеріали до «Дня електронного урядування – 2010». К., 2010. 75 с.

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

демократії, а також соціальної інтеграції та зменшення цифрового розриву. Затребуваним є вивчення правових та адміністративних процесів, що сприяють підтримці і спрощенню управління для уряду, міжвідомчих відносин, можливостей громадян та бізнесу щодо їх інформаційної мобільності та цифрового обміну інформацією⁵⁹⁷.

Впровадження електронного урядування передбачає реалізацію послідовного, комплексного й індивідуалізованого підходу до надання державних послуг та інформації для населення та вимагає значних фінансових витрат і вирішення цілого комплексу взаємозалежних політичних, правових, адміністративних і технологічних проблем.

З метою забезпечення довіри громадян до держави е-урядування має супроводжуватися демократичністю, відкритістю та прозорістю, забезпечувати діалог держави з громадянами та громадськими інституціями. Зокрема, на сьогодні є значна потреба у впровадженні повноцінного урядового порталу із широким доступом⁵⁹⁸.

Е-урядування є величезним поштовхом для забезпечення комунікації між органами публічної влади та громадянами, бізнесом, а також формування нової форми надання послуг – електронних послуг. Разом із тим результати впровадження електронної взаємодії в органах державної влади носять переважно внутрішньовідомчий характер, що не дозволяє суттєво поліпшити міжвідомчу взаємодію та підвищити якість державних послуг, що надаються громадянам.

Сучасні державні реєстри функціонують лише в форматі накопичення, зберігання й обробки інформації для ухвалення рішень уповноваженими особами, зокрема і в наданні публічних послуг, але відсутність ефективної електронної взаємодії між державними реєстрами становить важливу прогалину, яка призводить лише до відображення повторюваної інформації, що стосується даних про особу. Як наслідок, відсутність такої взаємодії не дозволяє будувати ефективних прозорих державних сервісів для населення та бізнесу⁵⁹⁹.

---

⁵⁹⁷ Державні послуги онлайн. Портал «Дія». Освіта. URL : <https://osvitadiia.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2022).

⁵⁹⁸ Сніцаренко П. М. Роль та місце інформаційного забезпечення в системі державного управління. *Державне управління: теорія та практика*. 2016. № 1. С. 63. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2016_1_6 (дата звернення: 12.08.2022).

⁵⁹⁹ Комаров О. В. Електронна взаємодія державних інформаційних ресурсів як базова передумова розвитку електронних послуг. *Адміністративне та митне право*. 2021. № 2 (31). С. 26–29. URL : <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2021/2/5.pdf> (дата звернення: 11.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Недосконалість нормативно-технічної бази, а також такі проблеми, як державні інформаційні ресурси, що не є адаптованими до міжнародних форматів, неякісна інформаційна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування досить ускладнює запровадження системи електронного врядування для суспільства, держави та підприємців⁶⁰⁰.

Неналежно виконується також і обов'язок органів влади розміщувати та оперативно оновлювати на власних сайтах у мережі «Інтернет» необхідну інформацію. Сайти часто не підтримуються централізовано, не об'єднуються в єдиний портал і передбачають лише односторонній зв'язок без надання громадянам та бізнесу державних послуг. Актуальною залишається проблема доступу громадян та організацій до мережі «Інтернет», особливо в сільській місцевості, невеликих містах та віддалених районах.

У розв'язку цієї проблеми, на нашу думку, суттєво зможе допомогти розвиток телекомунікацій в Україні, а саме поступове впровадження інноваційних технологій, зокрема мереж останнього покоління, розрахованих на чимдалі глибшу конвергенцію інформаційних, мультимедійних, комп'ютерних форматів та сервісів.

Державними органами проводиться робота з опрацювання документів переважно у паперовому вигляді, що значно ускладнює оперативне вжиття заходів для вирішення проблемних питань, своєчасне надання адміністративних послуг та інформації з питань діяльності державних органів.

Сучасні обсяги інформації не завжди дають змогу керівнику контролювати все особисто, звідси виникають і негативні моменти. У підтвердження цього без регулюючого впливу залишається багато, інколи найбільш істотні аспекти діяльності установи чи підприємства⁶⁰¹.

Очевидно, що для належного інформаційного забезпечення в органах державної влади передбачено спеціальні інформаційні служби, які повинні працювати для своєчасного, якісного забезпечення органів державної влади необхідною інформацією. Правильна організація

---

⁶⁰⁰ Шуляк В. Система нормативно-правового забезпечення електронного врядування в Україні. *Вісник Національної академії державного управління*. 2015. № 3. С. 133–142.

⁶⁰¹ Харченко В. В. Підходи до трактувань інформаційного забезпечення. *Науковий вісник Нац. університету біоресурсів і природокористування України*. 2011. Вип. 168, ч. 3. С. 145–148.

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

діяльності цих служб дозволяє створити та підтримувати на належному рівні позитивний імідж установи.

Відповідно до Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів основним складником електронного урядування повинна стати система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів⁶⁰².

Для отримання сучасної інтегрованої системи електронної ідентифікації необхідне об'єднання всіх надавачів послуг електронної ідентифікації, що зі свого боку дозволяє реалізувати принцип «єдиного вікна», коли надавачі послуг, що потребують електронної ідентифікації (банки, Держказначейство, Держгеокадастр, Мінсоцполітики тощо), зможуть одержувати інформацію стосовно клієнтів за одним запитом, без використання кількох облікових записів у різних інформаційних системах.

Розвиток інформаційних технологій, перехід до електронного документообігу та поява у громадян можливості спілкуватися з державною владою в електронному вигляді створює для держави значну кількість викликів.

Згідно із Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документообіг (обіг електронних документів) – це сукупність процесів створення, опрацювання, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності і в разі необхідності – з підтвердженням факту одержання таких документів⁶⁰³.

У межах системи сучасного електронного документообігу пропонується реалізація автоматизації процесів відповідно до виконуваних функцій, а саме: створення єдиного інформаційного простору; прискорення та прозорість проходження документів і надання послуг на всіх етапах його життєвого циклу; поліпшення контролю над усіма

---

⁶⁰² Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 634-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.08.2022).

⁶⁰³ Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851-IV / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 24.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

інформаційними потоками й процесами в організації; запобігання втраті важливої інформації через недбалість персоналу; упорядкування документообігу в організації тощо.

Використання органами публічної влади системи електронного документообігу сприяє підвищенню оперативності й ефективності у вирішенні поставлених перед ними завдань за рахунок прискорення й оптимізації внутрішніх процесів документообігу та діловодства, посилення виконавської дисципліни і відповідного поточного контролю за нею, зміцнення інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень, підвищення відкритості та прозорості діяльності цих органів.

Враховуючи різноманітність існуючих систем електронного документообігу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, передбачається створення інтегрованої системи електронного документообігу, метою якої є забезпечення руху документів, скорочення терміну підготовки та прийняття рішень шляхом автоматизації процесів колективного створення та використання документів в органах державної влади. Проте закон також встановив певні обмеження на застосування електронного документа як оригіналу. Зокрема, в електронній формі не може бути створено оригінал свідоцтва про право на спадщину; інший документ, який, згідно із законодавством, може бути створений лише в одному примірнику (доки не буде створено централізованого сховища оригіналів електронних документів)⁶⁰⁴.

Онлайн-обслуговування є спрощеним способом «спілкування» громадськості з державою, особливо для осіб, які обізнані у сфері інформаційних технологій.

До електронних послуг, які постачаються через мережу «Інтернет», автоматизовано, за допомогою інформаційних технологій, зокрема шляхом встановлення спеціального застосунку або додатка на смартфонах, планшетах, телевізійних приймачах чи інших цифрових пристроях, належать:

а) постачання електронних примірників, надання доступу до зображень, текстів та інформації, підписка на електронні газети, журнали, книги, надання доступу та/або завантаження фотографій, графічних зображень, відеоматеріалів;

б) надання доступу до баз даних, користування пошуковими системами та службами каталогів у мережі «Інтернет»;

---

⁶⁰⁴ Чирський Ю. Запровадження системи електронного документообігу в Україні. URL : https://minjust.gov.ua/m/str_7546 (дата звернення: 30.08.2022).

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

в) постачання електронних примірників та/або надання доступу до аудіовізуальних творів, відео- та аудіотворів на замовлення, ігор, включаючи постачання послуг з участі в таких іграх, постачання послуг з доступу до телевізійних програм (каналів) чи їх пакетів, крім доступу до телевізійних програм одночасно з їх трансляванням через телевізійну мережу;

г) надання доступу до інформаційних, комерційних, розважальних електронних ресурсів та інших подібних ресурсів, розміщених на платформах спільного доступу до інформації чи відеоматеріалів;

д) постачання послуг з дистанційного навчання в мережі «Інтернет», проведення та надання якого не потребує участі людини, зокрема шляхом надання доступу до віртуальних класів, освітніх ресурсів, у яких учні виконують завдання онлайн, а оцінки виставляються автоматично, без участі людини;

е) надання хмарної послуги в частині надання обчислювальних ресурсів, ресурсів зберігання або систем електронних комунікацій за допомогою технологій хмарних обчислень;

ж) постачання програмного забезпечення й оновлень до нього, зокрема електронних примірників, надання доступу до них, а також дистанційне обслуговування програмного забезпечення й електронного обладнання;

и) надання рекламних послуг у мережі «Інтернет», мобільних додатках та на інших електронних ресурсах, надання рекламного простору, зокрема, шляхом розміщення банерних рекламних повідомлень на вебсайтах, вебсторінках чи вебпорталах⁶⁰⁵.

Застосування мережевих технологій уможлиблює підтримку постійного зв'язку владних структур із громадськістю та медіа. Варто зазначити, що провідна роль у використанні потенціалу мережевих соціальних комунікацій, у досягненні суспільно значущої ефективності цих комунікацій має належати, поряд із державним регулюванням, також демократичним елементам впливу й зусиллям самого громадянського суспільства, яке авторитетом визнаних його представників встановлюватиме високі моральні норми, духовно-ціннісні орієнтири, задаватиме високі стандарти гуманітарної культури.

---

⁶⁰⁵ Електронні послуги – це послуги, які постачаються через мережу Інтернет, автоматизовано, за допомогою інформаційних технологій та переважно без втручання людини : Закон України № 1525. URL : <https://vl.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/545632.html> (дата звернення: 29.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Однак дослідження інформації, що розміщується на вебсайтах державних органів стосовно можливості отримати електронну послугу, свідчить про те, що жоден суб'єкт публічної адміністрації на сьогодні неспроможній надати електронну послугу, результатом якої є оформлення адміністративного акта. Жоден вебсайт не відповідає вимогам реальної інтерактивності, тобто досі не забезпечено можливостей обміну даними з метою здійснення операцій у режимі онлайн. Наприклад, замовлення паспортів, продовження дії ліцензій і патентів тощо. Така організація сайтів полягає вже не так в інформуванні, як у безпосередньому обслуговуванні⁶⁰⁶.

Однією із найчастіше створюваних інформаційних структур держустанов і місцевих органів влади інформаційних продуктів є вебсайти відповідних владних структур. Їх створення здійснюється з метою підвищення ефективності та прозорості діяльності цих органів шляхом впровадження та використання сучасних інформаційних технологій для надання інформаційних та інших послуг громадськості, забезпечення її впливу на процеси, що відбуваються у державі.

Електронні послуги є формою надання публічних послуг. Основною ознакою електронних публічних послуг є використання під час їх надання інформаційно-комунікаційних засобів.

До електронних послуг належать: усі електронні адміністративні послуги; онлайн оплата за комунальні послуги, інтернет, телефонію; інтернет-банкінг, інтернет-страхування; купівля через інтернет квитків на потяги, літаки, автобуси; купівля товарів в інтернет-магазинах; онлайн-запис у дитячий садок; електронна черга, наприклад, у ЦНАП як в онлайн-реалізації (через інтернет), так і в оффлайн (шляхом особистого приходу та фізичного отримання квитка через інформаційний термінал) тощо⁶⁰⁷.

Запровадження послуг в електронному вигляді не лише забезпечує зручність і доступність послуг, але й допомагає мінімізувати корупційні ризики. Для доступу суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги та отримання їх в електронній формі функціонує Єдиний державний портал адміністративних послуг my.gov.ua.

⁶⁰⁶ Буличева Н. А. Електронне урядування у сфері надання адміністративних послуг органами державної влади [Електронний ресурс] / Н. А. Буличева, Ю. Г. Пивовар. URL : www.irbisnbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe? (дата звернення: 23.08.2022).

⁶⁰⁷ Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К., 2017. Частина 10: Електронні послуги / Р. М. Матвійчук, С. П. Кандзюба. К. : ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 20.

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Тлумачення поняття «електронна послуга» законодавець надає у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 386-р «Про Схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства». Так, у цьому розпорядженні під електронною послугою розуміється послуга, надана громадянам та організаціям в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (далі – «е-послуга»)⁶⁰⁸.

Статтею 17 Закону України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративні послуги в електронній формі надаються через Єдиний державний портал адміністративних послуг (www.poslugu.gov.ua) (далі – Портал), зокрема через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування.

Серед нагальних завдань щодо подальшого розвитку системи електронної взаємодії органів виконавчої влади – визначення вимог до формату уніфікованого інформаційного об'єкта, що призначений для обміну електронними документами, визначення порядку передачі електронних документів до державного електронного архіву, державних архівних установ, архівних установ районних держадміністрацій, міських рад та порядку їх архівного зберігання⁶⁰⁹.

Основними чинниками, які гальмують впровадження електронних послуг, є: відсутність єдиної системної державної політики у цій сфері, недосконала нормативно-правова база, недостатність фінансування розбудови електронних послуг в Україні, відсутність єдиних адміністративних та технічних стандартів надання електронних послуг публічною адміністрацією, відсутність єдиної інфраструктури міжвідомчої електронної взаємодії та належної системи інформаційної безпеки, несумісність одних інформаційних систем з іншими, складність доступу до них тощо. Вирішення цих завдань вимагає вжиття скоординованих наукових, правових, організаційно-технологічних заходів та погоджених дій у рамках єдиної державної політики розбудови електронних послуг в Україні⁶¹⁰.

---

⁶⁰⁸ Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (дата звернення: 22.09.2022).

⁶⁰⁹ Деякі питання документування управлінської діяльності : постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF> (дата звернення: 02.08.2022).

⁶¹⁰ Тищенко І. О. Електронні послуги у діяльності публічної адміністрації України : монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 4 с.

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Загалом нині в Україні існує близько 100 різних електронних сервісів, проте частина з них може використовуватися лише юридичними особами, а інша частина працює в тестовому режимі та потребує вдосконалення.

2016 року була створена програма «U-LEAD», що тривала до кінця 2019 року та передбачала розширення прав та перспектив на місцях та їх майбутній розвиток. На базі програми «U-LEAD з Європою» створений проєкт EGOV4UKRAINE, завдяки якому поліпшується система надання адміністративних послуг і управління стає прозорішим. Проєкт надасть змогу покращити надання адміністративних послуг в Україні через запровадження системи електронної взаємодії, інформаційних систем і адміністративних послуг. На базі Програми «U-LEAD з Європою» створений проєкт EGOV4UKRAINE, завдяки якому поліпшується система надання адміністративних послуг і управління стає прозорішим. Проєкт надасть змогу покращити надання адміністративних послуг в Україні через запровадження системи електронної взаємодії, інформаційних систем та адміністративних послуг⁶¹¹.

Наразі програма перебуває у перехідному періоді. Оскільки перша фаза закінчилася у грудні 2019 року, то вже з січня по червень 2020 року тривав завершальний період, під час якого підбивалися підсумки. У липні 2020 року стартувала друга фаза програми, яка продовжувалася до грудня 2023 року.

Ефективне впровадження електронних послуг неможливе без налагодження електронної взаємодії реєстрів державних установ та відомств. Для реалізації такої взаємодії створена Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта». Наприкінці 2018 року система здобула експертний висновок Держспецзв'язку про технічний захист інформації, її введено в дослідну експлуатацію.

Наприкінці 2018 року громадяни України отримали доступ до сервісу мобільної ідентифікації. З технологією MobileID просто з мобільного телефону можна підписувати електронні документи та заяви. Всі електронні послуги, які наразі впроваджуються, за замовчуванням містять можливість входу за допомогою MobileID.

---

⁶¹¹ Пропозиції Програми з Європою щодо державної політики із загальних питань створення та діяльності центрів надання адміністративних послуг від 20.11.2019. URL : https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/U-LEAD-_polisi-zapyska_zagalni-pytannya-TSNAP_-20.11.2019.pdf (дата звернення: 22.08.2022).

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

За реалізації форсованого сценарію Україна до 2030 р. стане європейським лідером у галузі інновацій та нових технологій, перетвориться на інтелектуальний хаб, де буде створено найпривабливіші в регіоні умови для розвитку потенціалу людей. Реалізація форсованого сценарію означатиме досягнення 100 % покриття території України 4G-5G; 99 % усіх автомобільних і залізничних магістралей та покриття 95 % сільської місцевості технологіями мобільного інтернету, а 99,9 % громадян матимуть цифрову ідентифікацію (citizen-card, Mobile ID) та технічні можливості користуватися довірчими послугами.

2018 року було прийнято наказ ДАЕУ, згідно з яким впроваджується електронний документ нового формату, сумісний з європейським форматом. Це дає змогу розпочати процес переходу документообігу в держустановах на європейський стандарт ETSI EN 319 162 ASiC (Associated Signature Containers) Baseline Profile. Отже, електронний документ нового формату може містити як безпосередньо текст документів, так і електронні підписи всіх відомств й установ, що брали участь у його створенні.

21 липня 2021 року на черговому засіданні Кабінету Міністрів України було ухвалено розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування державного управління України», яким схвалено Стратегію реформування державного управління України на 2022–2025 роки та затверджено план заходів з її реалізації. Нова Стратегія є продовженням попереднього етапу впровадження реформи державного управління та базується на результатах оцінки стану державного управління України, проведеної експертами Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA). Основна мета Стратегії полягає у побудові в Україні спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду.

До сучасної системи державного становлення наразі ставляться вимоги, які повинні стати запорукою формування довіри громадян до держави. У напрямі надання послуг у центрі уваги реформ стають пріоритетними заходи з покращення якості обслуговування громадян і бізнесу.

В умовах становлення економіки в період післявоєнного стану стає гострою проблемою надання своєчасної, повної та достовірної інформації в сфері взаємозв'язку витрат, оцінки та діагностики альтернативних варіантів виявлення ресурсного забезпечення діяльності

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

сектору з розвитку економічного стану держави. Так, дослідження та оцінка взаємозв'язків між окремими показниками розвитку діяльності підприємств та організацій різних секторів здійснюється за даними статистичного обліку, в результаті чого отримується інформація щодо кількісних характеристик масових явищ і процесів в економіці.

Інформаційно-аналітичний підхід у системах становлення економічної безпеки держави та бізнесу наразі потребує глибокого дослідження, а також вимагає залучення новітніх інформаційних технологій роботи та сукупності інтелектуальних і технологічних засобів, які забезпечують виконання поставлених завдань.

На сьогодні існує широкий спектр електронної взаємодії, який застосовують в економіці та фінансах. Однак далеко не всі методи забезпечують високоякісні запиту в конкретних випадках до застосування інтересів держави та людини.

Ефективне впровадження електронних послуг неможливе без налагодження електронної взаємодії реєстрів державних установ та відомств. Використання сучасних досягнень сучасних програмних продуктів у галузі прогнозування, ситуаційного моделювання та експертних оцінок, що базується на інформаційному забезпеченні управління, дозволить значно підвищити результативність та ефективність управлінського процесу в умовах реалізації планів відновлення економічного відновлення в державі.

Водночас необхідним є постійне проведення моніторингу економічного стану відновлення суб'єктів господарювання для забезпечення систематизації необхідної управлінцям інформації.

На нашу думку, ефективним засобом реалізації інформаційних технологій у втілення реформ у повоєнний час може стати процес покращення надання кола якісних та швидких адміністративних послуг для громадян та суб'єктів господарювання.

В електронний формат сучасний уряд наразі переводить ті послуги, на які є найбільший запит від суспільства та бізнесу («Пошкоджене майно», «Підтримка», «Пільгове розмитнення» тощо) та ті, що мають суттєвий антикорупційний ефект.

Модернізація існуючих комунікацій і підключення нових опцій у системи електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів не лише зможе забезпечити зручність та доступність послуг, але й допомагає мінімізувати корупційні ризики в реалізації відносин держава-людина.

Інформаційна безпека та захист інформації поки в Україні на низькому рівні. Вагомою проблемою є недосконалість нормативно-правової бази. Насамперед треба вдосконалити законодавство, щоб це було не тільки прописано, а ще й втілено в життя. Близько 53 % населення не мають навіть базового рівня цифрових навичок, а більше 15 % населення громадян похилого віку не володіють навіть і на початковому рівні, з цього випливає, що не всі громадяни вміють користуватися електронними ресурсами, а і не мають матеріально технічного забезпечення. Через цю проблематичну ситуацію було створено спеціальний тест, щоб перевірити рівень цифрової грамотності.

Електронні довірчі послуги та електронні ідентифікації – досить важливий інструмент для цифрового ринка України. Завдяки цьому, спираючись на досвід європейських країн у цій сфері, у нас з'являється можливість робити міжнародні транзакції за допомогою власного гаджету.

У вересні 2019 року Міністерство цифрової трансформації України разом з Fedoriv та Spiilka design büro презентували бренд цифрової держави. Додаток і сайт мали об'єднати в єдиному електронному вікні усі послуги, які надає держава громадянам і бізнесу. «Дія» є чудовим прикладом того, що дизайн – це насамперед користь та зручність, а не лише красиві картинки. Цікаво також і те, що «Цифрова держава» є результатом колаборації.

«Держава у смартфоні» запрацює повністю через 3–5 років. Міністр цифрової трансформації України М. Федоров в інтерв'ю «Радіо Свобода» повідомив, що всі державні послуги можна буде отримати за допомогою смартфона через 3–5 років.

У планах українського уряду постають усе нові і нові цифрові проєкти: проєкт для новонароджених eМалютко (комплекс включатиме в себе: державну реєстрацію народження дитини, реєстрацію місця проживання, призначення допомоги під час народження дитини, отримання посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї, реєстрацію новонародженого в електронній системі охорони здоров'я, визначення походження народженої дитини тощо); запровадження мобільного застосунку «Дія» для можливості отримання публічних послуг, подання звернень, скарг, а також петицій громадян; запровадження електронного посвідчення водія та свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу через додаток «Дія», який стають все доступнішим з наповненням другорядних корисних функцій; підписання декларацій пацієнтів з лікарями первинної медичної допомоги та багато інших.

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Наразі створено спеціальний тест, завдяки якому кожен охочий українець може перевірити рівень своєї цифрової грамотності. Такий тест можна пройти на платформі osvita.diia.gov.ua. На платформі також доступні так звані «освітні серіали», наприклад: базова цифрова грамотність, цифрові навички для вчителів, освітній серіал для батьків «Безпека дітей в інтернеті». 23 березня 2020 року відбулася презентація освітнього серіалу «Карантин: онлайн-сервіси для вчителів», що був зумовлений поширенням пандемії коронавірусу і який полягає у комунікації вчителів і учнів під час карантину⁶¹².

Сьогодні Україна вимушена пристосовуватися до нових умов життя. Через розповсюдження коронавірусу COVID-19 для школярів введено карантин. Доки для дітей різного віку – це можливість побути вдома, для вчителів та батьків – необхідність якнайшвидше вирішити проблему з організацією занять.

Користувачі мобільного застосунку «Дія» зможуть отримувати push-повідомлення, що інформуватимуть їх про ситуацію, спричинену пандемією коронавірусу. Систематизовані повідомлення дозволять користувачам «Дія» бути в курсі останніх нововведень щодо режиму карантину, а також покликані оперативно надавати українцям релевантну, актуальну та достовірну інформацію від держави.

Наразі органи місцевого самоврядування також досить ефективно використовують сервіси онлайн-спілкування з мешканцями територіальних громад, зокрема через канали Viber, Telegram тощо. Наприклад, дізнатися оперативну інформацію про роботу медичних закладів, прочитати поради від місцевих лікарів, а також головні події та новини про епідеміологічну ситуацію в можна у багатьох інформаційних телеграм-каналах.

Також є багато чат-ботів, які спрощують отримання інформації з відкритих джерел. Наприклад, Lvivcityhelper bot у Telegram та Facebook вміщує окремий розділ про коронавірус та дає відповіді на найпопулярніші запитання мешканців, пов'язані з ним. Багато сучасних чат-ботів дозволяють миттєво отримати важливу інформацію, таку як: що таке COVID-19, його симптоми та профілактичні заходи боротьби з ним; останні дії влади у боротьбі з поширенням COVID-19; вичерпну інформацію, що робити та куди звернутися, якщо відчули симптоми COVID-19 тощо.

---

⁶¹² Державні послуги онлайн / Портал «Дія». Освіта. URL : <https://osvitadiia.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2022).

Метою сервісу «Дія» постало завдання перетворення України на справжню цифрову державу шляхом створення єдиного порталу, де можна отримати всі послуги онлайн швидко та зручно, і мобільного додатка, в якому усі потрібні документи в одному місці. Реалізація проекту створила цифрову державу, у центрі якої людина, прозору і зрозумілу державу для людей⁶¹³.

Інформаційною та фактологічною базою сучасного суспільства стали «діджиталізовані» життєдіяльнісні процеси буденного життя, що відбувається в онлайн-режимі. Пересічному українцю сьогодні не потрібно стояти в черзі, щоб оплатити комунальні послуги, адже ці процесі можна зробити онлайн через мобільні додатки «Privat 24», «Oschad 24/7», або ж замовити квиток на потяг чи літак за допомогою мережі «Інтернет», купити товари в кредит через інтернет, отримати довідку на пошту, стати в електронну чергу та інше.

6 лютого 2020 р. Міністерство цифрової трансформації України презентувало свій проєкт «Держава в смартфоні», який має на меті оцифрувати державні послуги та документи для українців. Участь у презентації взяли Президент України, Прем'єр-міністр та міністр внутрішніх справ. Куратором цього проєкту був міністр цифрової трансформації. Цифровий продукт «Держава в смартфоні», який є зручним і швидким сервісом, допомагає пересічним громадянам заощадити час і побороти корупцію.

З урахуванням необхідних потреб сучасного рівня розвитку світової торгівлі та необхідності відповідно до цього процедури митного контролю Державна митна служба України повинна активізувати систему автоматизації процедури митного контролю та митного оформлення, запросити сучасні системи зв'язку та електронні комунікації. Результатом цього має стати ефективна система «електронної митниці». «Електронна митниця» – це нова інформаційна технологія як комплексна система, яка існує у митних органах країни та поєднує інформаційно-комунікативні технології та сукупність механізмів їх застосування і дає можливість підвищити якість митного регулювання та вдосконалити митне адміністрування з метою забезпечення митної безпеки держави шляхом технологічного забезпечення безперервного двостороннього надходження електронної інформації від органів державної влади, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, митних

---

⁶¹³ Що таке «Дія»? URL : <https://onlinebank.dp.ua/publications/741-diya-derzhava-v-smartfoni-derzhava-shcho-dopomagaе-a-ne-zavazhaе/> (дата звернення: 23.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

адміністрацій інших держав до митного управління країни, її накопичення та переробки⁶¹⁴.

Одним із пріоритетів Мінцифри на сьогодні є розвиток мережі ЦНАП та спрощення процесу надання адмінпослуг. Звісно, сучасні технології є необхідною складовою для досягнення цієї мети. Усе це неможливо без цифровізації процесів. Крім цифровізації державних послуг, важливим фактором є рівень обізнаності громадян про нові можливості та вміння користуватися сучасними сервісами. Сприяння переходу більшої частини населення до використання електронних послуг є важливим кроком у процесі розвитку системи надання адміністративних послуг та її цифрової трансформації. Перевагою автоматичних електронних адміністративних послуг є можливість їх отримання в режимі 24/7, тобто в будь-яку пору доби кожен з днів тижня⁶¹⁵.

Сьогодні на тлі посилення геополітичної напруженості питання про способи управління за допомогою цифрових технологій є предметом широкого обговорення як на національному, так і на міжнародному рівнях. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй попередив про можливість «великого розколу» між світовими державами, кожна з яких має власну мережу і стратегію щодо застосування штучного інтелекту, а також домінуючу валюту, торгівлі та фінансові правила і суперечливі геополітичні та військові погляди.

Сучасний бізнес на сьогодні потребує застосування інноваційних цифрових технологій, що дозволить не тільки змінити певний бізнес-процес, а повністю реструктурувати галузь, створивши продукт, якого не було до цього. Цифрова трансформація дає ці можливості.

Споживачі прагнуть максимально спростити свій цифровий досвід, починаючи від онлайн-замовлень до автоматизації великої мережевої структури, саме тому кожна країна або бізнес, які рухаються в напрямі майбутнього, інвестують у свою цифрову трансформацію. Більше того, організації повинні створювати і поставляти нові цікаві рішення швидше, ніж будь-коли раніше.

---

⁶¹⁴ Іщенко Ю. С. Інформаційна політика митних органів та роль юридичних підрозділів у її забезпеченні. URL : <https://works.doklad.ru/view/jYIuVQ7dV0.Y/all.html> (дата звернення: 03.09.2022).

⁶¹⁵ Роль ЦНАП (центрів ДІЯ) у використанні е-послуг : навчальний посібник для працівників ЦНАП (Центрів Дія), покликаний залучати громадян використовувати електронні послуги 2021. URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/703/E-skills-Manual.pdf> (дата звернення: 20.08.2022).

Сьогодні цифрові технології можуть використовуватися як для захисту і здійснення прав людини, так і для їх порушення, наприклад шляхом відстеження наших переміщень, покупок, розмов і поведінки. Уряд і підприємства мають у своєму розпорядженні всі інструменти для пошуку, аналізу та використання даних у фінансових та інших цілях.

На глобальному рівні цифровізація клієнтоорієнтованих послуг та розвиток мобільних технологій, що залучають громадян до створення нових рішень, не залишаючи нікого без уваги, відповідає одразу кільком цілям сталого розвитку. Розвиток цифрових послуг, зокрема таких, які можна отримати через мобільний телефон, сприяють поліпшенню якості державного управління та зниженню рівня корупції.

Електронними послугами, що надаються органами влади на загальнонаціональному рівні, найбільш активно користуються молоді люди; зі зростанням віку загалом скорочується відсоток тих, хто отримував послуги в електронному форматі. Значний відсоток громадян хотіли б мати кращі або додаткові електронні сервіси у тих сферах, з якими стикаються частіше: комунальні послуги (передача показників лічильників, оплата послуг онлайн, документальна взаємодія); оформлення й отримання пенсій (оформлення пенсії, довідки з Пенсійного фонду, інформація про розмір і підвищення пенсії, про відрахування в Пенсійний фонд тощо); медичні послуги (запис до лікаря, медичні консультації онлайн, онлайн-подача документів для отримання безкоштовних ліків, доступ до даних власної медичної картки, електронний лікарняний листок тощо). Інші сфери, де населенню хотілося б мати більше електронних послуг або кращої якості, – це подання документів для оформлення субсидії; отримання паспорта (для виїзду за кордон або паспорта громадянина України); купівля, продаж, переоформлення автомобіля, отримання номерних знаків; ведення малого бізнесу, приватного підприємництва (від відкриття до припинення діяльності); отримання соціальної допомоги; сплата податків і оформлення відповідних довідок; оформлення необхідних документів у земельних питаннях онлайн; середня та дошкільна освіта.

Тобто загалом варто зазначити, що населення зацікавлене в отриманні державних послуг в електронному вигляді у різних сферах, насамперед у тих ситуаціях, з якими воно має справу найчастіше (медицина, комунальні платежі, оформлення й отримання субсидій чи соціальних виплат тощо).

Наразі досить поширені послуги електронного цифрового підпису Державного підприємства «Інформаційний центр» Міністерства

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

юстиції України, який здійснює функції Центрального засвідчувального органу⁶¹⁶.

Сьогодні відбувається об'єктивний процес проникнення інформаційних технологій в усі сфери життєдіяльності людства, засоби інформатизації дедалі інтенсивніше входять у навчальний процес вищого навчального закладу. Процеси інформатизації суспільства та освіти взаємопов'язані та взаємозумовлені. Підготовка фахівців, які володіють сучасними комп'ютерно-орієнтованими технологіями, вимагає підвищення загального рівня інформатизації суспільства в цілому.

У сучасних умовах цифрової трансформації бізнесу змінився підхід з боку підприємств до роботи зі споживачами внаслідок зміни поведінки останніх. Швидке зростання різноманітних видів цифрових інструментів та інтенсивність їх використання призвело до зростання дратівливості та відторгнення як реакції споживачів на збільшення цифрових контактів від підприємств без їх згоди. Як наслідок, неефективність таких дій, що змушує змінювати підхід до ведення бізнесу та маркетингу в роботі підприємств торгівлі⁶¹⁷.

Сучасні підприємства перебувають на різних стадіях інтеграції ІТ-технологій у свою діяльність. Водночас як одні вже мають усвідомлену систему розвитку бізнесу, інтегровану з можливостями ІТ-сектору, інші перебувають лише на стадії впровадження основ. Ті, хто успішно користується цифровими технологіями в своїй діяльності, більш конкурентоспроможні, ніж ті, хто відстає у своїй «цифровій зрілості».

Серед напрямів інвестицій в ІТ-технології в компаніях на 2020–2021 рр. частіше за інших відзначають кібербезпеку, мультимарне середовище, технології флеш-зберігання й інтернет-речей. Існують усі передумови стверджувати, що світовий попит на послуги з розробки програмного забезпечення лише зростатиме насамперед за рахунок впливу «цифрових» трендів і стратегій «цифровізації» корпорацій, великого та середнього бізнесу.

Безумовно, процес інформатизації має багато переваг, але й появу ряду стратегічних проблем. Збільшується загроза несанкціонованого

---

⁶¹⁶ Державне підприємство «Інформаційний центр» Міністерства юстиції України. URL : <http://ca.informjust.ua/> (дата звернення: 23.08.2022).

⁶¹⁷ Янковець Т. М. Цифрові технології омніканального маркетинготорговельних підприємств. *Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації* [Електронне видання] : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 27 травня 2020 р. / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. С. 160–163.

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

вторгнення в роботу комп'ютерних, інформаційних і телекомунікаційних систем. Будь-яка інформація, що обробляється та зберігається в інформаційних системах, чогось варта за умови її достовірності та гарантованості, а тому інформація має бути надійно захищеною. Адже від ступеня її захисту залежить благополуччя, життя людей і національна безпека країни в цілому. Тому кібернетична безпека має забезпечуватись на всіх рівнях і потребує швидкого застосування.

Проте в умовах глобалізаційних процесів поступово з'являється все більше факторів, умов і явищ, які є або можуть бути джерелами загроз інформаційній безпеці держави, спільноті або особистості⁶¹⁸.

Однією з причин появи фальшивих новин, які з'являються у медіа, стають «фейки», які є досить винахідливими та вражають усі інформаційні потоки на своєму шляху. Отже, часто ігноруючи перевірку контенту, мас-медіа підхоплюють ті новини, які треба було б обійти⁶¹⁹.

Сучасний цифровий контент створює віртуальну реальність, у контенту зростає інтенсивними кроками збільшення кількості неправдивої інформації у глобальній мережі, тому пересічному користувачу потрібна допомога у вигляді багатьох цифрових інструментів для перевірки різних типів контенту. У такому випадку врятувати власний контент чи перевірити чужий буде зовсім просто, потрібно лише бути обізнаним і вміти правильно використовувати ці інструменти.

У багатьох наукових виданнях запропоновані шляхи виходу з таких ситуацій та наведені ряд програм і сервісів, які здатні вплинути на розпізнавання різноманітних фальшивок. Сучасні інтернет-журнали пропонують відбірку корисних цифрових інструментів для перевірки зображень, відео- та пошуку інформації через глобальну мережу «Інтернет».

Найбільш корисними та популярними є безкоштовні сервіси Findexif.com та Jeffrey's Exif Viewer, на них можна завантажити світлинку або ж додати посилання. Інструментарій цього сервісу визначає EXIFдані (інформаційні відомості: коли було зроблено фото, яким пристроєм, параметри зображення, для деяких фото можна визначити навіть місце зйомки).

---

⁶¹⁸ Дзьобань О., Соснін О. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з активізацією міжнародної діяльності в інформаційно-комунікаційній сфері. *Вісник Львівського університету*. 2015. № 37. С. 35–41.

⁶¹⁹ 13 онлайн-інструментів для перевірки контенту. *Media Sapiens*. 2014. URL : <https://ms.detector.media/how-to/post/1707/2014-02-05-13-onlayn-instrumentiv-dlya-perevirky-kontentu/> (дата звернення: 14.08.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Ще однією корисною функцією популярного з сервісів є Google Search by Image та TinEye здійснюють обернений пошук зображень, сюди можна завантажувати фотографію, щоб віднайти її оригінальне та поглянути, де вона ще була публікована.

Цікавим виявитись може і додаток WebMii. Особливістю такого додатку є пошук посилання з іменем людини, яка дає рейтинг «webвидимості», за допомогою нього можна встановити фейкові акаунти. Корисним користувачу інтернету буде також інструмент Geofeedia. Цей сервіс є «куратором соціальних мереж», який поєднує результати не за ключовими словами чи хештегами, а за місцем розташування, яке задане вами. Сервіс обробляє повідомлення з Twitter, Flickr, Youtube, Instagram та Picasa, надіслані з використанням GPS, і потім показує їх у вигляді колажу.

Мережа «Інтернет» сьогодні перебуває у справжньому інформаційному бумі, і, як будь-яка інша подія у житті планети, цей бум має як позитивні, так і негативні наслідки. Сьогодні вже тисячі газет, журналів, теле-, радіоорганізацій поширюють інформацію не тільки на аркушах паперу або в радіоефірі, але й у мережі «Інтернет», за допомогою якого медіапростір розширюється.

Всесвітня інформаційна мережа стала місцем розгортання інформаційних війн, що призводить до моральних, матеріальних, фінансових та людських втрат. Сьогодні вже немає різниці між реальними бойовими діями та інформаційними війнами, тому що наслідки цих подій однакові.

Дезінформація досить легко поширюється в інтернеті. Більшість людей для пошуку інформації використовують лише кілька соціальних мереж і новинних сайтів, більшість користувачів отримують новини тільки від декількох платформ, а зростаюча складність алгоритмів спирається на масиви особистих даних⁶²⁰.

Для вирішення різноманітних питань, які виникають у правоохоронних органів, урядами багатьох країн створені для них різноманітні системи контролю інформації. Найвідоміші з них – це американська глобальна система інформаційного контролю «ECHELON».

На сьогодні у світовій практиці для надання публічних послуг використовують переважно такі канали або їх комбінації: особистий

---

⁶²⁰ Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 97–98.

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

прийом громадян; телефонний (голосовий) сервіс та call-центри; веб-портал; електронна пошта; SMS та інші сервіси обміну повідомленнями; мобільний портал (мобільний сайт); мобільний додаток; соціальні мережі; державні кіоски; посередники на основі державно-приватного партнерства.

Україні постало питання щодо можливості контролю на законодавчому рівні за достовірністю інформації, яка розміщена у мережі «Інтернет» на сайтах (сторінках), що є власністю фізичних або юридичних осіб.

Сучасне доведення телекомунікаційних послуг через телекомунікації до споживача здійснюється на договірній основі, саме тому такий обов'язок пропонується встановити на провайдера для з'ясування повноти інформації щодо сторони за договором та перевірити достовірність цієї інформації. Не варто забувати і про існування програм для приховування інформації про комп'ютер або користувача в мережі за допомогою віддаленого сервера. Необхідно зазначити, що використання анонімайзера не тільки не забезпечує конфіденційність переданих даних між користувачем і цільовим вебсервером, але і є додатковою ланкою можливості витоку персональної інформації.

Вебпортал, мобільний канал і соціальні мережі будуть у найближчому майбутньому основними драйверами, які дозволяють охопити більш широку базу користувачів і подолати цифровий розрив⁶²¹.

У сучасних популярних браузерях (Google Chrome, Mozilla Firefox, Opera, EDGE, Safari) використовується режим інкогніто. Режим інкогніто змушує вебглядач «забувати» мережеві дії користувача: ніколи не зберігати історію відвіданих сайтів, не запам'ятовувати введені дані, не відображати імена завантажених файлів.

На нашу думку, корисним у перевірці інформації може стати використання криптографічних методів для передавання конфіденційної інформації каналами зв'язку (наприклад, в електронній пошті), під час встановлення справжності повідомлень, що передаються, а також для зберігання інформації (документів, баз даних) у зашифрованому вигляді на зовнішніх носіях. Криптографія дає можливість перетворити інформацію таким чином, що її прочитання (відновлення) можливе лише у разі знання ключа.

---

⁶²¹ Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К., 2017. Частина 10: Електронні послуги / Р.М. Матвійчук, С.П. Кандзюба. К. : ФОП Москаленко О. М., 2017. 26 с.

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

Достовірність інформації, що поширюється в мережі «Інтернет», має контролюватися Службою безпеки України. Але варто враховувати і те, що до завдань зазначеного органу не належить забезпечення контролю за достовірністю інформації, зокрема тієї, що поширюється в мережі «Інтернет». Вирішення питання можливе тільки за умови внесення змін до законів, що мають стосуватися відповідальності «за неперевірку достовірності інформації».

Перспективами подальших досліджень у галузі перевірки недостовірної інформації в мережі «Інтернет» є формування сектору інтелектуальної власності, впровадження цифрового підпису повідомлень, що зі свого боку дозволить здійснити встановлення справжності повідомлень, що передаються, а також для зберігання інформації (документів, баз даних) у зашифрованому вигляді на зовнішніх носіях.

Інформатизація органів державного управління, що має сприяти прозорості та відкритості влади, підвищенню ефективності виконання посадових обов'язків чиновників, якісному наданню населенню країни різноманітних інформаційних послуг, демократизації виборчого процесу, інтеграції зі світовим інформаційним простором. Одним із найважливіших чинників, який повинен забезпечити дієздатність, гнучкість і динамізм державної служби, є впровадження адекватного програмного забезпечення, що має змінити характер роботи державного службовця, посиливши аналітичну складову у процесі прийняття рішень.

Отже, державна політика у сфері використання інформаційних технологій направлена на реалізацію стратегічних пріоритетів у використанні інформаційних технологій у державному управлінні та формування єдиного механізму міжвідомчої координації реалізації державних програм і проектів створення державних інформаційних систем і ресурсів відповідно до цілей соціально-економічного розвитку. А також має на меті централізоване створення загальних державних інформаційних ресурсів, що містять повну, несуперечливу, достовірну, актуальну інформацію, необхідну для виконання основних функцій державного управління, забезпечення доступності відповідних даних на міжвідомчому рівні, що дасть змогу побудувати єдину систему управління процесом використання інформаційних технологій у діяльності органів державної влади.

Одним із сучасних трендів соціального розвитку є впровадження і експлуатація Smart-технологій, що сприяє формуванню розумного суспільства. Smart-технології якісно змінюють характер не тільки

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

технологічних процесів, але й характер соціальних процесів. Тому можна говорити про становлення Smart-суспільства як особливого типу суспільної організації, керівною парадигмою якого є докорінне перетворення моделі суспільства.

У Smart-суспільстві технології, що раніше ґрунтувалися на інформації та знаннях, трансформуються в технології, що базуються на взаємодії та обміні досвідом, – Smart-технології. Вони перетворюють важку працю на «розумну» і вносять інноваційні зміни в стратегії управління. Для вирішення цієї проблеми в Українській державі потрібне негайне розроблення державної стратегії розвитку Smart-технологій для галузей промисловості, побудови екологічно небезпечних підприємств переробки твердих побутових відходів, функціонування держбюджетних установ, бізнес-структур, сфери освітніх послуг⁶²².

Перехід від інформаційного суспільства до суспільства знань відбувається завдяки впровадженню новітніх інформаційних технологій. Інформаційно-технологічна революція сучасного суспільства – це шлях до формування абсолютно нового соціального простору, що передбачає конструювання нових управлінських стратегій, реалізованих у відповідь на процеси, що відбуваються у зовнішньому середовищі. Відтак можна вважати цей етап соціальної динаміки прогресом.

Україні потрібен комплексний підхід для переходу до Smart-суспільства. Важливим елементом комплексної концепції Smart-суспільства в Україні має стати Smart-робота, що відкриває будь-якій людині можливість співпрацювати одночасно з різними роботодавцями, працювати у зручному для себе режимі за індивідуальним графіком, зокрема і віддалено, отримуючи розмір доходу, необхідний для підтримки високої якості життя.

На сьогодні покращення роботи державних органів у сфері реалізації державної інформаційної політики зводиться до удосконалення організації мобільного забезпечення на основі інформаційних технологій, спрямованих на підвищення якості рішень та оптимізацію державного управління в цілому.

Сучасні мобільні додатки передбачають у собі реалізацію ефективного застосування засобів сучасних інформаційно-комунікаційних

---

⁶²² Драчук Ю. З., Сав'юк Л. О., Снітко Є. О. SMART-технології як пріоритетний напрямок сфери освітніх послуг в умовах глобалізації світової економіки. *Держава та регіони : Економіка та підприємництво*. 2019. № 3 (108). С. 61–66. URL : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/3_2019/14.pdf (дата звернення: 01.09.2022).

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

технологій для розв'язання завдань різноманітної професійної діяльності, зберігання, передачі та обробки корисної та необхідної інформації тощо.

Декілька років тому міг би видаватися неможливим той факт, що вся нормативно-правова база пересічного громадянина буде міститися у звичайному мобільному пристрої, а за можливістю отримання звичайного СМС-повідомлення можна було б отримувати на мобільні пристрої інформацію судових з судових процесів, інформацію зі стану формування готовності різноманітних документів, дозволів, ліцензій тощо. Проте більшість фахівців взагалі не користуються спеціальними мобільними додатками, пояснюючи це невеликою кількістю програм, більш зручніших у користуванні.

Сучасна діяльність держслужбовця диктує все нові й нові потреби, а вибагливість користувачів правових послуг, як, власне, і самих юристів, стрімко зростає. Тому для спеціалістів цієї професії виникає необхідність у створенні такого програмного забезпечення для мобільних пристроїв, яке б надавало доступ до всіх єдиних державних реєстрів одночасно як у режимі онлайн, так і поза зоною доступу до Інтернету. Це значно пришвидшило б доступ до інформації, наявної в таких реєстрах, а отже, дало б змогу надавати більш якісні послуги.

Попередній аналіз процесів цифровізації дозволяє зробити узагальнений висновок про те, що, незважаючи на наявні труднощі й проблеми економіки України, деякі перспективи і переваги у сфері цифровізації все ж є (програмні продукти з кібербезпеки, роботизація, проникнення Інтернету в домогосподарства і галузі). Найбільш просунутими в галузі застосування цифрових технологій наразі є сфера послуг, зв'язок, розробка програмного забезпечення, телекомунікації, торгівля, фінансовий сектор економіки, медіабізнес, транспорт, електронна комерція, автомобільна промисловість, енергетика, держуправління, сектор ЖКГ, будівництво, медицина. Основними проблемами і перешкодами лишаються: не досить розвинена інфраструктура; низька технологічна освіченість; застарілість техніки; відсутність стандартизації як цілих цифрових систем тощо⁶²³.

Отже, для підвищення рівня електронних державних послуг в Україні необхідно вдосконалити основоположні засади їх створення, виключно із застосуванням електронної взаємодії з необхідними державними реєстрами та намагатися максимально автоматизувати

---

⁶²³ Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Видавництво «Заповіт», 2020. С. 168. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення: 31.08.2022).

Фінансовий простір України в умовах глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

процес прийняття рішень, це створює ситуацію, в якій для отримання необхідної адміністративної послуги громадяни або представники юридичних осіб змушені багаторазово відвідувати велику кількість державних структур для отримання певної довідки.

Обґрунтування проблем запровадження електронного врядування в Україні дало змогу зрозуміти, що, дійсно, Україну ще чекає довгий шлях до запровадження досконалої системи електронного врядування, бо насамперед треба вирішити нагальні проблеми у цьому напрямі. Нормативно-правова база сьогодні не є досконалою, державні інформаційні ресурси не адаптовані до міжнародних форматів, інформаційна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування не є якісною. Тобто такі проблеми ускладнюють запровадження системи електронного врядування для суспільства, держави та підприємців.

Очевидно, що глобалізація продовжить еволюціонувати як в ідейному, так і в прикладному відношенні. Формування все нових зв'язків між людьми і країнами в сучасних умовах не може бути зупинено повністю. Однак реалії сьогодення вимагають перегляду і змін самих форм глобалізації. Закриття кордонів, вимушена масова ізоляція, тотальний перехід на дистанційні форми праці та навчання призвели до появи нової форми глобалізації – цифрової⁶²⁴.

Перспективними напрямками для подальшого розвитку е-комунікацій в Україні є вдосконалення інституційного середовища для ефективного управління розвитком електронного урядування на основі нормативно-правового регулювання та ефективних механізмів громадського контролю.

В умовах глобалізаційних і деглобалізаційних процесів цифрова глобалізація – це глобалізація в умовах цифровізації всіх сфер світового господарства, яка відкриває нові величезні можливості і повністю змінює те, як функціонує сучасний світ, проявляється у всіх сферах життя: політиці, державному управлінні, економіці, культурі, соціальній сфері⁶²⁵.

Втілення реформ у механізми інформаційно-аналітичної підтримки державного управління покращить якість надання адміністративних послуг для громадян і суб'єктів господарювання відповідно до

---

⁶²⁴ Силкіна С. Нова глобалізація. *Глобальні трансформації у сфері культури: виклики сьогодення* : матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 29–30 жовтня 2021 р. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. С. 36–37.

⁶²⁵ Головенчик Г. Цифровая глобализация как новый этап в развитии глобального мира. URL : <https://www.nbrb.by/bv/articles/10837.pdf>

Розділ IV. Основні вектори зміцнення фінансового простору в аспекті взаємозв'язку глобалізаційних і деглобалізаційних трансформацій

європейських вимог, підвищить ефективність роботи органів державної влади й органів місцевого самоврядування, зменшить ризик корупції під час надання адміністративних послуг та покращить інвестиційну привабливість, діловий клімат і конкурентоспроможність держави.

Пріоритетним завданням розвитку інформаційного суспільства може стати надання послуг шляхом використання електронної урядової системи, яка забезпечить комунікаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних комп'ютерних технологій. Також подальших розвідок потребують питання впровадження хмарних технологій у діяльність органів влади, установ та організацій, що надасть можливість спростити управління документами у хмарі, забезпечить більшу ефективність та прозорість їх діяльності.

Підбиваючи підсумки цієї проблематики, зазначимо, що в умовах пошуку балансу глобалізаційних та деглобалізаційних процесів України цифрова трансформація нашої держави відкриває нові можливості для пошуку балансу цифрової трансформації економіки, основним вектором якого повинно стати: уніфікація електронних послуг для суспільного життя розроблених за хмаро-орієнтованими технологіями; захист національних економічних інтересів; індивідуальний підхід до кожного постраждалого внаслідок воєнних дій та правове регулювання суспільного життя для забезпечення ефективності механізмів у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності, трансформації електронних сервісів та послуг; реалізація проєктів цифрової трансформації та інтеграція їх у національні проєкти розвитку; забезпечення інформаційної безпеки економічних систем, цифрової трансформації малого та середнього бізнесу європейським цінностям глобального економічного простору та реалізація трансформацій соціокультурного простору, національно-культурної ідентичності, релігій та релігійної культури, мистецтва, моралі, освіти, цінностей та смислів; включення сучасних маркерів, QR-кодів для запровадження цифрового контенту для збирання та первинного опрацювання інформації; створення сучасних інтелектуальних систем з автоматизованої підтримки формування оперативних довідок і звітів; створення нового попиту на нові цифрові товари та цифрові послуги; удосконалення тематичних проєктів з військової підтримки: розвиток галузей робототехніки, проєктування інноваційних дронів, засобів зв'язку на основі штучного інтелекту; доступність до відкритих даних та багато інших.

Водночас, розглядаючи тотальну цифровізацію, важливо мати на увазі, що такий ефект може мати і зворотню силу: цифрова трансформація в Україні здатна призвести до втрати роботи громадянами в окремих галузях та секторах. З іншого боку, саме цифровізація і створить нові напрями, які уже через декілька років одночасно з цифровізацією всіх сфер життя призведуть до того, що громадяни України та бізнес будуть усе більше потерпати від зростання кіберзлочинності. Тому держава має докласти всіх зусиль, щоб суспільство знало про існуючі ризики, а також змогла надати консультаційну і технологічну підтримку в упровадженні та використанні захищених інформаційно-комунікаційних систем, інфраструктур, платформ тощо.

У такому контексті заслуговує на увагу розробка національної моделі цифрової трансформації економічної діяльності окремих суб'єктів економіки, що передбачається у наступній частині монографії.

4.3. Національна модель цифрової трансформації економічної діяльності корпорацій і домогосподарств на ринках фінансових послуг

Цифрова економіка, як визначальна тенденція сучасності, зачіпає всі сфери економічної діяльності та буття людей. Проте як тренд розвитку світової економічної системи, вона по-різному впливає на окремі сфери. Міністр цифрової трансформації М. Федоров зазначав, що «цифровізація є важливою для економіки України, адже дозволить збільшити кількість нових робочих місць та досягти мінімум 4 % додаткового зростання ВВП на рік. Відкриття нових сегментів та галузей прискорить розвиток промисловості та бізнесу. Для українців цифровізація означає повний доступ до цифрової інфраструктури та якісних державних і соціальних послуг»⁶²⁶.

За визначенням Українського інституту майбутнього, «цифровізація (з англ. digitalization) – це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від

---

⁶²⁶ Федоров М. Цифровізація економіки дозволить досягти мінімум 4 % додаткового зростання ВВП на рік / Міністерство та Комітет цифрової трансформації України, прес-офіс міністерства. 2021. 2 лютого. URL : <https://thedigital.gov.ua/news/mihajlo-fedorov-cifrovizaciya-ekonomiki-dozvolit-dosyagti-minimum-4-dodatkovogo-zrostannya-vvp-na-rik>